

1931 ble forbudet opphevet for Stangvik og Trollheimens del av Rindal og Surnadal.)

Disse tamreinforbudene synes imidlertid ikke å ha hatt noen særlig innvirkning på samenes bruk av Trollheimen som reinbeiteområde. Noen fant det mest fornuftig å flytte, mens andre fortsatte driftten. I tiden fram mot siste verdenskrig kom det mange samer til Trollheimen for å drive tamreindrift, enten som eiere eller som gjeterer for andre samer som var i området. Også enkelte bønder drev periodevis med tamreindrift, og disse benyttet delvis samiske gjeterer.

Det interessante i denne sammenheng er at denne reindriften, som hadde et ganske stort omfang, ble drevet på en tid da det var forbudt «at udøve eller lade udøve Beiting med Ren» i samtlige kommuner i Trollheimen, bortsett fra Meldal.

Dette må bety at disse forbudene ikke har eksistert som virkelige forbud hverken i samers eller bønders bevisshet. Tamreinforbudene i Oppdal, Rennebu og Sunndal er fremdeles ikke formelt opphevet. På disse områdene og i resten av Trollheimen har det vært drevet kontinuerlig tamreindrift helt fram til i dag. Tamreindriften i Oppdal og Rennebu har dermed vært «ulovlig» i 75 år, noe som må ansees som en juridisk kuriositet.

I dag er det familiene Kant og Renander som driver tamreindrift i Trollheimen, og begge disse familiene har lang tradisjon som reineiere i dette området.

HEMMELIGHETENS SLØR

Et hemmelighetens slør hviler ennå over enkelte deler av samenes historie i Trollheimen. En nomadekulturs levninger er ikke lett å oppdage, og det har til tider også vært av betydning for samene å skjule det som tross alt måtte finnes av spor etter deres ferder over skog og fjellvidder. Men, som vi har vært inne på i denne artikkelen, har det dukket frem skriftlige kilder som forteller om samer i Trollheimen i Christian V's dager, og enkelte navn og tufter gir oss grunn til å tro at samene har benyttet Trollheimen som beiteland for tamrein i lang tid.

Nord-Trøndelag Turistforening

MODOLF SJØGARD

I et intervju i «Dagbladet» i 1968 i anledning Den Norske Turistforenings hundreårs-jubileum, påpekte generalsekretær Toralf Lyng at det bare var ett fylke i landet som ikke hadde kommet seg i gang med et organisert arbeid for å hjelpe fram fotturismen. Han siktet til Nord-Trøndelag. «Den lokale befolkning synes fullstendig uten interesse for fjellliv og organisert turistliv». Om uttalelsen er noe satt på spissen, kan det vel ikke benektes at den har en viss dekning, i hvert fall når det gjelder interessen for «organisert turistliv».

Imidlertid er vi en del som har sett det som en oppgave å få et slikt arbeid i gang også her i Nord-Trøndelag.

I 1972 innkalte formannen i et interimsstyre som hadde forberedt saken, til et konstituerende møte der det møtte 25 interesserte som formelt stiftet Nord-Trøndelag Turistforening med valg av styre og formann og vedtak av lover. Den nye forening støtte på store startvanskeligheter, og i de første tre år stod arbeidet «på stedet marsj». Den 6. mai 1975 ble foreningen nærmest reorganisert med nytt styre og formann. I de 3 år som har gått siden har den fungert. Men den har hatt små midler å operere med, til å begynne med bare innbetalte medlemskontingenter. Arbeidet har derfor stort sett måttet begrenses til oppmerkning av en del viktige fotruter. Dertil har det pr. stensilerte rundskriv vært sendt ut en del opplysningsmateriale om fjellruter i Nord-Trøndelag på grunnlag av opplysninger fra interesserte medlemmer.

Foreningens formålsparagraf er den vanlige for lokale turistforeninger, med sentralformål «å utvikle turistlivet. Særlig skal den fremme fjellvandring og ved forskjellige tiltak utbre kjennskap til land og folk».

Det nye styret prioriterte arbeidsoppgavene slik:

1. Oppmerking og beskrivelse av ruter.
2. Arrangement og ledelse av fellesturer.
3. Ordning av innkvarteringsmuligheter gjennom avtaler med oppsittere på «strategiske» steder.
4. Etablering av selvbetjeningshytter så snart økonomien tillater det, herunder også leiekontrakter f.eks. med kommuneskoger og fjellstyrer.

Etter disse retningslinjer har foreningen nå arbeidet i 3 sesonger. Den første, altså 1975, ble svak på grunn av et uhell som satte en av våre rutemerker ut av funksjon den beste del av sesongen.

I fjor, altså for sesongen 1977, fikk foreningen for første gang et offentlig tilskott, nemlig kr. 10.000,- fra Feriefondet, spesielt «øremerket» for oppmerking av ruter. Rutemerkinsarbeidet ble dessverre møtt av uventede vanskeligheter som hindret foreningen med fullføring av rutemerkinsopplegget etter den vedtatte plan. Bare knapt halvparten av det innvilgede beløp ble derfor brukt i denne sesong. På søknad er det gjenstående beløp tillatt overført til inneværende sesong.

Vårt første mål har vært å få i stand en sentral gjennomgangsrute fra Meråker til Lierne. Det som er gjort på denne rute til nå er følgende:

Sulåmo (egentlig Nøstmo), Meråker - Sul, Verdal er røyset og røysene påmalt.

Sandvika, Verdal - Vera, Verdal, røyset og påmalt.

Skjækervatnet, Steinkjer - Gaundalen, Snåsa, ferdig merket med klopp over Storbrenta. Fra Gaundalen i Snåsa til Holden i samme kommune går telegraflinjen slik i terrenget at den er fin som rute-markering. Ved Lustadvatn i Ogndal (Steinkjer kommune) er det gode innkvarteringsmuligheter hos private. Herfra går oppmerket sti i skogterreng (privat merking av Ogndalsbruket) til utgangspunktet for «vår» rute ved Skjækervatn. I Gaundalen er det gode innkvarteringsmuligheter med høve til å få kjøpe mat. I fjellgården Holden hadde vi avtale med den daværende bruker (som nå er sluttet) om innkvartering (ikke mat). Det er vår forutsetning å søke å få i stand en avtale med den nye bruker når han er kommet på plass, forhåpentlig i løpet av inneværende sesong.

Trær sett på en annen måte.

(G. Brændvik)

Som en ser, er arbeidet med oppmerking av den nevnte hovedåre kommet et stykke på vei. Arbeidet vil fortsette i kommende sesong (inneværende år). Imidlertid har det hittil ikke lyktes oss å få til en avtale med grunneieren, Værdalsbruket, når det gjelder streknigen Vera - Skjækra. For denne rute og andre der det måtte by på vanskeligheter å få til merking, vil traseen bli innlagt på kart i den nye serien «Topografisk kart 1:50 000», og beskrevet.

Det er dessuten foretatt oppmerking med røysing, blinking (i skogterreng) av den gamle fjellstia Omlid - Gressåmoen i Snåsa (prestveien). Gjennom nasjonalparken er merking ikke tillatt, men strekningen nasjonalparken - Berglia i Lierne er markert og for det vesentlige røyset. Påmaling av røysene utstår.

Den gamle delvis helt gjengrodd sti Prestsetra - Holden i Snåsa, er røyset, men bare delvis påmalt.

Så langt rutemerkinga.

Det ble i sesongen 1977 i samarbeid med Snåsa ungdomslag arrangert en fellestur Omlid - Gressåmoen. Arrangementet var vellykket og med bra deltakelse.

Foreningen har nå ca. 90 medlemmer. Medlemskontingenten er kr. 30,- for hovedmedlemmer og kr. 10,- for familiemedlemmer. Vi sier oppriktig takk til Trondhjems Turistforening for at våre medlemmer er innvilget vanlig medlemsmoderasjon på TTs turisthytter.

Foreningens styre er nå:

Modolf Sjøgard, Steinkjer, formann, Nils Chr. Hagen, Søa, pr. Steinkjer, nestform., Knut Skogan, Steinkjer, Laila Sandvik, Snåsa, Rigmor Nakrem, Verdal og Trond Holand, Utøy med varamenn (-kvinner) Torunn Lund, Steinkjer, Anne Marie Holand, Utøy, Bodvar Tømmerås, Snåsa, Ola Norum, Ytterøy, Sverre Sandvik, Snåsa og Arthur Lie, Steinkjer.

— Skulle det være umulig å gjenfinne verdien av kontrastene i livet? Vet vi hva vi har tapt? Vi har mistet gleden ved å dekke våre behov, fordi vi aldri gir oss tid til det minste savn. Vi er blitt vant til å tilfredsstille den ubetydeligste lyst i samme øyeblikk den melder seg. En skygge av matlyst, vi tygger en pølse, gumler en Firklover, åpner vårt kjøleskap. Et sekunds tørst vi skaffer oss cola, øl, saft 5 minutters ensomhet, og vi kaster oss over TV, kino, ukeblad, organisert underholdning. Kontrasten mellom behov og behovstilfredsstillelse er blitt erstattet av en overmett halvtilfredshet og rastløshet. Vi fyller tiden med tilfredsstillelser som reduserer opplevelsen til intet.

Erik Damman i «Fremtiden i våre hender»

Fisket i Essand og Nesjø

JOHN W. JENSEN

Blant sportsfiskere går det gjetord om det rike fisket og den fine fisken i Nesjø. Hvor godt har dette fisket egentlig vært og hvordan er situasjonen i dag.

I mai 1970 var Nesjø-demningen ferdig og fyllingen av den 39 km² store kunstige sjøen startet. Denne første sommeren nådde en kote 715 med et areal på 15 km². Vinteren 1970/71 ble sjøen tømt på grunn av anleggsarbeid på demningen. I 1971 startet en på ny frisk og nådde kote 727,2 i november, dvs. det manglet bare 1,8 m på full sjø. På kote 723 går Nesjø sammen med Essand og på full vannstand utgjør det samlede areal 66 km². Essand er 27 km² på høyeste vannstand og 18 på laveste.

Nesjø er stort sett en grunn innsjø selv på full vannstand. Hovedbassenget er da jevnt 15 — 20 m dyp, mens det blir noe dypere nedover armen mot demningen. Den kanalaktige forbindelsen inn til Essanden er spesielt grunn med mange steinbanker og skjær. Med varierende vannstand dukker de opp på uventede plasser. Både Essand og Nesjø er utsatt for sterk vind og det blåser brått og ofte uventet opp. Alt i alt må en mane folk som ferdes i båt på disse sjøene til aktsomhet. Spesielt farlig er det å sette unna østover Nesjø i frisk NV-vind, for da vet en aldri hvor mye sjøen rotes opp før en når fram til Nedalsfoss.

Ferskvannsbiologer ved DKNVS, Museets Zoologiske avdeling fikk anledning til å følge utviklingen av fisket i denne nye sjøen. Det var kjent fra tidligere neddemninger at de gir et positivt utslag på fisket i form av hurtigvoksende og feit fisk og et stort utbytte. Nesjøtilfellet var imidlertid spesielt, da det var snakk om å lage en helt ny sjø. Hvilke fiskearter ville slå til, hvilken kvalitet ville fisken få og hvor store fangster kunne oppnås?